

Cuprins

Prefață.....	XV
Cuvânt-înainte	XVII
Abrevieri.....	XXIII
Capitolul I. Introducere	1
Capitolul II. Noțiuni de ordin general necesare fundamentării analizei contenciosului fiscal	13
Secțiunea 1. Precizări preliminare	13
Secțiunea a 2-a. Finanțe publice. Drept financiar. Buget	13
Secțiunea a 3-a. Venituri publice. Venituri fiscale. Venituri nefiscale. Venituri bugetare	22
Secțiunea a 4-a. Impozite. Taxe. Contribuții. Alte venituri de natură fiscală din legislația națională și comunitară	56
Secțiunea a 5-a. Drept fiscal. Reglementări de ordin material fiscal. Procedură fiscală.....	79
Secțiunea a 6-a. Concluziile Capitolului II.....	113
Capitolul III. Raportul juridic fiscal.....	115
Secțiunea 1. Concept și definiție. Imposibilitatea fundamentării în dreptul român a unei distincții de tip raport de drept material fiscal – raport de drept procedural fiscal	115
Secțiunea a 2-a. Structura raportului juridic fiscal.....	153
Secțiunea a 3-a. Subiectele raportului juridic fiscal.....	154
Secțiunea a 4-a. Conținutul raporturilor juridice fiscale.....	168
Secțiunea a 5-a. Obiectul raporturilor juridice fiscale	175
Secțiunea a 6-a. Nașterea, modificarea și stingerea raportului juridic fiscal	175
Secțiunea a 7-a. Concluziile Capitolului III.....	187
Capitolul IV. Formele de manifestare a activității de administrare fiscală ce pot sta la originea contenciosului fiscal.....	189
Secțiunea 1. Noțiunea de „act administrativ fiscal” și corelația sa cu conceptul de „operațiune administrativă”	189
Secțiunea a 2-a. Cerințele de validitate a actului administrativ fiscal.....	202
§1. Comentarii preliminare	202
§2. Competența organelor fiscale.....	207
Secțiunea a 3-a. Cerințele de formă aplicabile actului administrativ fiscal	220
Secțiunea a 4-a. Cerințele de validitate de ordin intern a actului administrativ fiscal.....	230

Secțiunea a 5-a. Regimul juridic al actului administrativ fiscal. Efectele juridice, modificarea, suspendarea și încetarea sa	230
Secțiunea a 6-a. Categoriile de acte administrative fiscale. Acte administrative fiscale asimilate și atipice. Operațiuni administrative uzuale în procedura fiscală.....	246
Secțiunea a 7-a. Concluziile Capitolului IV	249

Capitolul V. Probele în procedura fiscală grațioasă și în contenciosul fiscal... 251

Secțiunea 1. Importanța probelor în procedura fiscală grațioasă și în contenciosul fiscal	251
Secțiunea a 2-a. Comentarii generale referitoare la particularitățile probelor în procedura fiscală și în contenciosul fiscal	257
Secțiunea a 3-a. Definiția, importanța și clasificarea probelor în procedura fiscală și în contenciosul fiscal.....	279
Secțiunea a 4-a. Sediul materiei.....	283
Secțiunea a 5-a. Subiectul, obiectul și sarcina probei	287
Secțiunea a 6-a. Reguli comune privind admisibilitatea, administrarea și aprecierea probelor în procedura fiscală	306
Secțiunea a 7-a. Proba cu înscrisuri	320
§1. Noțiuni și clasificare	320
§2. Înscrisurile autentice	325
§3. Înscrisurile sub semnătură privată	331
§4. Alte înscrisuri	336
§5. Regimul juridic al copiilor și duplicatelor de pe înscrisuri autentice și sub semnătură privată în materia fiscală	339
§6. Administrarea probei cu înscrisuri	340
Secțiunea a 8-a. Proba prin declarațiile contribuabilului	341
§1. Noțiune și natură juridică	341
§2. Procedura de obținere a declarațiilor contribuabilului	342
Secțiunea a 9-a. Proba prin declarațiile terțelor persoane	343
§1. Noțiune și natură juridică	343
§2. Procedura de obținere a declarațiilor terțelor persoane	344
Secțiunea a 10-a. Proba prin rapoartele de expertiză	347
§1. Noțiune și admisibilitatea	347
§2. Administrarea expertizei și aprecierea probatorie a acesteia	347
Secțiunea a 11-a. Cercetarea la fața locului	349
Secțiunea a 12-a. Prezumțiile	355
Secțiunea a 13-a. Mijloacele materiale de probă	364
Secțiunea a 14-a. Concluziile Capitolului V	365

Capitolul VI. Considerații de ordin general cu privire la

contenciosul fiscal.....	367
Secțiunea 1. Comentarii preliminare	367
Secțiunea a 2-a. Funcțiune jurisdicțională. Contencios administrativ. Contencios fiscal	368

§1. Funcțiunea jurisdicțională a statului. Sens material. Sens organic.....	369
§2. Contencios administrativ. Contencios de anulațiune versus contencios de plină jurisdicțiune. Contencios obiectiv versus contencios subiectiv.....	379
§3. Contenciosul fiscal. Noțiune. Forme.....	390
Secțiunea a 3-a. Comentarii sumare cu privire la apariția și dezvoltarea istorică a contenciosului fiscal în România.....	410
§1. Comentarii preliminare	410
§2. Perioada anterioară regimului comunist.....	411
§3. Perioada regimului comunist.....	421
§4. Perioada contemporană	422
Secțiunea a 4-a. Unele comentarii cu privire la utilizarea procedurilor grațioase și a mijloacelor alternative de soluționare a disputelor în materie fiscală.....	433
Secțiunea a 5-a. Concluziile Capitolului VI	469
Capitolul VII. Contenciosul administrativ fiscal	471
Secțiunea 1. Considerații preliminare. Litigiul de contencios administrativ fiscal.....	471
Secțiunea a 2-a. Părțile litigiului de contencios administrativ fiscal	472
Secțiunea a 3-a. Obiectul cererilor de chemare în judecată în contenciosul administrativ fiscal.....	483
Secțiunea a 4-a. Clasificarea cererilor de chemare în judecată în contenciosul administrativ fiscal.....	485
Secțiunea a 5-a. Contestația, condiție specială de admisibilitate a cererii de chemare în judecată în contenciosul administrativ fiscal de validitate și în cel de refuz de recunoaștere a drepturilor (de plină jurisdicțiune de injoncțiune)	493
§1. Comentarii prelabile	493
§2. Rațiunile pentru care legea impune contestația	495
§3. Natura juridică a procedurii contestației.....	500
§4. Definirea noțiunii de „contestație”	505
§5. Obiectul contestației fiscale.....	507
5.1. Comentarii preliminare	507
5.2. Componența obiectului contestației	509
5.2.1. Nulitatea actului administrativ fiscal.....	509
5.2.2. Recunoașterea și satisfacerea unui drept ce face obiectul unei cereri a unui subiect al raportului juridic fiscal. Refuzul nejustificat de emitere a actului administrativ fiscal. Corelația noțiunilor din Codul de procedură fiscală cu cele din Legea contenciosului administrativ	522
§6. Subiectele contestației	535
6.1. Comentarii generale.....	535
6.2. Contestatorii.....	536
§7. Introducerea în cauză a altor persoane	537

§8. Cauza contestației.....	541
§9. Condițiile pentru formularea contestației	542
9.1. Condițiile de fond	542
9.2. Condițiile de formă și conținut pentru formularea contestației	548
§10. Termenul de depunere a contestației	552
§11. Locul de depunere a contestației	560
§12. Efectele depunerii și înregistrării contestației	562
§13. Competența de soluționare a contestației fiscale	562
§14. Procedura de soluționare a contestațiilor.....	569
14.1. Comentarii generale.....	569
14.2. „Etapa scrisă” a contestației fiscale (formarea dosarului administrativ).....	569
14.3. Etapa „dezbatelor” în cadrul contestației. Analiza contestației.....	570
14.3.1. Comentarii preliminare.....	570
14.3.2. Reguli procedurale de soluționare a contestațiilor fiscale ...	572
14.3.3. Termenul de soluționare a contestațiilor fiscale	574
14.3.4. Incidente procedurale în cursul soluționării contestației	580
14.4. Etapa emiterii deciziei de soluționare a contestațiilor.....	593
14.4.1. Comentarii preliminare.....	593
14.4.2. Soluțiile pe care le poate pronunța organul de soluționare a contestației.....	593
14.4.3. Forma, conținutul și natura juridică a deciziei de soluționare a contestației	603
14.4.4. Comunicarea și efectele deciziei de soluționare a contestației	604
Secțiunea a 6-a. Condițiile intrinseci ale cererii de chemare în judecată în contenciosul administrativ	607
§1. Comentarii preliminare. Cadrul normativ	607
§2. Elemente ale cererii de chemare în judecată	609
Secțiunea a 7-a. Timbrajul cererii de chemare în judecată în contenciosul administrativ fiscal.....	623
Secțiunea a 8-a. Consecințele juridice ale lipsurilor cererii de chemare în judecată și ale timbrajului	623
Secțiunea a 9-a. Termenul de introducere a cererii de chemare în judecată....	629
Secțiunea a 10-a. Efectele introducerii cererii de chemare în judecată.....	635
Secțiunea a 11-a. Întâmpinarea. Răspunsul la întâmpinare	638
Secțiunea a 12-a. Alte cereri în litigiul de contencios administrativ fiscal.....	641
Secțiunea a 13-a. Competența instanțelor de judecată în contenciosul administrativ fiscal.....	642
§1. Comentarii preliminare	642
§2. Competența materială. Corelația dintre criteriul valoric și cel al poziției organului, conform art. 10 LCA.....	644
§3. Competența teritorială a instanței de judecată în contenciosul administrativ fiscal.....	650

Secțiunea a 14-a. Unele comentarii specifice referitoare la procedura de judecată în cadrul contenciosului administrativ fiscal.....	651
§1. Primul termen de judecată. Citarea părților. Documentația de bază	651
§2. Excepțiile procesuale.....	652
Secțiunea a 15-a. Probele în procesul de contencios administrativ fiscal.....	654
Secțiunea a 16-a. Incidente procedurale	660
Secțiunea a 17-a. Dezbateră fondului. Hotărârea judecătorească și efectele sale	673
Secțiunea a 18-a. Căile de atac împotriva hotărârii de primă instanță în contenciosul administrativ fiscal.....	685
§1. Recursul.....	685
§2. Contestația în anulare	708
§3. Revizuirea	711
Secțiunea a 19-a. Executarea hotărârii pronunțate de către instanța judecătorească de contencios administrativ fiscal.....	719
Secțiunea a 20-a. Contenciosul suspendării actelor administrativ fiscale	723
§1. Comentarii preliminare	723
§2. Natura juridică a suspendării.....	729
§3. Tipurile de suspendare judiciară în contenciosul administrativ fiscal.....	733
§4. Inadmisibilitatea în contenciosul administrativ fiscal a unor cereri de suspendare a executării întemeiate pe dispozițiile Codului de procedură civilă	735
§5. Elementele cererii de chemare în judecată în suspendare	737
§6. Termenul de introducere a cererii în suspendare.....	739
§7. Cerințele cererii de chemare în judecată în contenciosul suspendării executării actului administrativ fiscal	740
7.1. Comentarii preliminare	740
7.2. Cerințe extrinseci de admisibilitate a cererii în suspendare	741
7.3. Cerințe de fond pentru admiterea cererii în suspendare.....	749
§8. Competența soluționării cererii de suspendare.....	757
§9. Alte aspecte de ordin procedural referitoare la cererea în suspendare. Procedura de soluționare a cererii de suspendare.....	757
§10. Soluția asupra cererii de suspendare. Efectele hotărârii pronunțate cu privire la cererea de suspendare. Căile de atac împotriva hotărârii	759
§11. Situația cauțiunii la finalizarea procedurii de suspendare	765
Secțiunea a 21-a. Unele comentarii speciale cu privire la anumite categorii de cereri în contenciosul administrativ fiscal.....	767
§1. Cererea de restituire a sumelor achitate cu titlu de taxe și impozite percepute cu încălcarea dreptului european	767
§2. Alte cereri în restituirea sumelor achitate ca taxe și impozite fără titlu legal	772
§3. Cererile de chemare în judecată în daune și, respectiv, dobânzi în contenciosul administrativ fiscal.....	773
Secțiunea a 22-a. Concluziile Capitolului VII	803

Capitolul VIII. Contenciosul fiscal de drept comun	806
Secțiunea 1. Considerații preliminare	806
Secțiunea a 2-a. Contenciosul urmăririi creanțelor fiscale ale statului	809
§1. Comentarii introductive	809
§2. Natura juridică a contestației la executare	813
§3. Subiectele contestației la executare	815
§4. Obiectul contestației la executare	820
§5. Contestația la executare propriu-zisă	821
5.1. Comentarii preliminare	821
5.2. Noțiunea de „titlu executoriu”. Corelația sa cu noțiunea de „titlu de creanță”	822
5.3. Motivele pentru care poate fi formulată contestația la executare propriu-zisă	842
§6. Contestația împotriva refuzului organului de executare de a efectua un act de executare silită	856
§7. Contestația împotriva însuși titlului executoriu	857
§8. Contestația împotriva măsurilor asigurătorii	860
§9. Contestația la titlu	865
§10. Competența de soluționare a contestației la executare	866
10.1. Comentarii preliminare	866
10.2. Competența de soluționare a contestației la executare pentru contestația la executare propriu-zisă și pentru cea formulată împotriva măsurilor asigurătorii	866
10.3. Comentarii referitoare la competența materială	870
10.4. Comentarii privitoare la competența teritorială	870
10.5. Competența materială și teritorială în cazul contestației la titlu	881
10.6. Competența materială și teritorială pentru soluționarea contestației la executare împotriva însuși titlului executoriu	881
§11. Termenul de exercitare a contestației la executare silită	881
§12. Reguli procedurale de soluționare a contestației la executare	884
12.1. Elementele de ordin formal ale contestației la executare	884
12.2. Procedura de judecată	887
12.3. Probele	888
12.4. Dezbaterile din contestația la executare	889
§13. Suspendarea executării silite	889
§14. Soluția pronunțată în contestația la executare	895
§15. Căile de atac care pot fi promovate împotriva soluției pronunțate în contestația la executare în materie fiscală	897
Secțiunea a 3-a. Contenciosul urmăririi creanțelor fiscale ale contribuabililor și celorlalte subiecte ale raporturilor juridice fiscale împotriva statului	898
§1. Comentarii introductive	898
§2. Contestația la executare formulată în cadrul urmăririi silite a statului	915

Secțiunea a 4-a. Procedura reexaminării în materia taxelor judiciare de timbru	917
§1. Comentarii preliminare	917
§2. Natura juridică a procedurii de stabilire și achitare a taxei judiciare de timbru din procesul civil	927
§3. Sumare comentarii cu privire la corelația procedurii judiciare fiscale referitoare la taxele judiciare de timbru (inclusiv prin raportare la solicitarea de acordare a facilităților la plata acestora) cu procedura judiciară civilă pentru care sunt ele datorate	937
§4. Subiectele cererii de reexaminare	954
§5. Termenul de exercitare a cererii de reexaminare	958
§6. Cerințele cererii de reexaminare și motivele ce stau la baza sa	960
§7. Instanța competentă să soluționeze cererea de reexaminare și compunerea completului de judecată. Procedura de judecată	962
§8. Încheierea pronunțată și caracterul său definitiv	963
§9. Corelația procedurii reexaminării taxei judiciare cu timbru cu cea a dării în debit de către instanța superioară	965
§10. Restituirea sumelor achitate cu titlu de taxe judiciare de timbru și procedura de contestare aferentă acesteia	966
Secțiunea a 5-a. Concluziile Capitolului VIII	973
Capitolul IX. Concluzii și propuneri de lege ferenda	975
Bibliografie	997
Index	1015

Prefață

Consacrată unei teme atât de tehnice, lucrarea reușește să dezvolte interesul pentru aspectele teoretice și practice pe care le implică rezolvarea conflictelor pe tărâm fiscal, problemă cu care, am putea să spunem, se confruntă la un moment sau altul fiecare contribuabil din societate. Ne aflăm în prezența unei cercetări aprofundate, cu caracter monografic, a unei instituții nu doar de mare interes teoretic și practic, ci și de maximă utilitate și actualitate pentru activitatea socială, economică și juridică, bazată pe o abordare interdisciplinară, în care au fost necesare incursiuni serioase în domeniile dreptului financiar, dreptului fiscal, dreptului administrativ, îndeosebi contenciosul administrativ, și al dreptului procesual civil, pentru a se obține în final o imagine clară și completă asupra contenciosului fiscal.

Autorul lucrării nu s-a mulțumit doar să menționeze imperfecțiunile legislației, evidențiind că aceasta este uneori stufoasă, alteori insuficientă ori rămasă în urmă față de reglementările de drept comun de la noi sau din legislația specifică din alte țări, ci a evocat în același timp, într-un stil clar și printr-o sistematizare riguroasă, opiniile contradictorii din doctrină sau soluțiile diferite din jurisprudență, realizând astfel o analiză critică, în care a trecut prin filtrul propriu de gândire bogăția de informații și soluții și a exprimat, când a considerat necesar, un punct de vedere propriu, diferit de cel din doctrină sau jurisprudență. De altfel, autorul nu este un novice în materie, ci este un cunoscător fin al legislației specifice acesteia, remarcându-se și prin alte lucrări publicate, la care trebuie să te referi dacă abordezi problematica contenciosului fiscal.

Sunt de remarcat relevanța și importanța concluziilor pe care autorul le-a realizat la finalul Capitolelor II-VIII și apoi concluziile generale din ultimul capitol și propunerile *de lege ferenda* formulate, dintre care am aminti în mod special ca semnificative modul în care se demonstrează rezistența Administrației fiscale la instituirea controlului judecătoresc asupra actelor sale, inconsistența soluțiilor instanțelor judecătorești, inclusiv ale instanței supreme, prin care se refuză accesul contribuabililor la justiție în acele cazuri în care Administrația fiscală nu soluționează în termen legal contestația formulată, netemeinicia tendinței de „penalizare” a contenciosului fiscal, neconsacrarea vreme îndelungată a răspunderii fiscale a statului sub forma plății de dobânzi pe care el le datorează contribuabilului sau nereglementarea căilor alternative de soluționare a diferendelor (concilierea, medierea, tranzacția) în materie fiscală.

Prof. univ. dr. Viorel Mihai Ciobanu